

รายงานการวิจัย

เรื่อง

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในภาคใต้: ปัญหาและทัศนคติของชุมชนและนักท่องเที่ยว

Directions for Sustainable Tourism in the South of Thailand :

Problems and Attitudes of Community and Tourists

โดย

พยอม	เพชรกล้า
สุภาภรณ์	สุวรรณโอภาส
ปรารถนา	กาลเนาวกุล
แหวตา	สุนันตพงศ์
มณีรัตน์	โชติกกำธร
จารุวรรณ	ชาป็องทิเยร์
ศิริมา	ปรีนทราภิบาล
อดิศา	เบญจรัตน์านนท์
สมศักดิ์	แก้วนุช

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณรายได้มหาวิทยาลัยประจำปี 2544

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

มีนาคม 2552

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติและความต้องการของชุมชนที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชน ตลอดจนความพึงพอใจและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่มีต่อการจัดการ รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและคุณภาพการบริการท่องเที่ยวในภาคใต้ ทั้งนี้เพื่อทราบสภาพและปัญหาการจัดการท่องเที่ยวและเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในภาคใต้ของประเทศต่อไป แหล่งท่องเที่ยวที่ศึกษาครั้งนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวใน 7 จังหวัดที่ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างจากจังหวัดภาคใต้ทั้งหมด คือ กระบี่ สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล ปัตตานี และนราธิวาส กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดดังกล่าว จำนวน 334 คน เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 219 คน และชาวต่างชาติจำนวน 149 คน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มาจากชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนในระดับปานกลาง กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้ สูงกว่าระดับปานกลางเพียงเล็กน้อย อย่างไรก็ตาม ความต้องการของชุมชนในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจากส่วนราชการและนักวิชาการ และความคาดหวังที่มีต่อนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูงมาก ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบอันเกิดจากการท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่างจากชุมชนต้องการให้มีการอบรมการผลิตสินค้าของที่ระลึกและเสนอแนะกิจกรรมที่ควรจัดในชุมชนแตกต่างกันไปตามลักษณะของท้องถิ่น ส่วนความต้องการด้านสาธารณูปโภคนั้น ส่วนใหญ่ต้องการห้องน้ำ ห้องส้วมสาธารณะที่สะอาดและเพียงพอ มีระบบประปาไฟฟ้าและ โทรศัพท์ ที่ดี ส่วนปัญหาของชุมชนที่ควรแก้ไขคือปัญหายาเสพติด การลักขโมย การขาดแคลนเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจากชุมชน คือการสนับสนุนจากภาครัฐในการพัฒนาท้องถิ่น และความจริงจังในการปราบปรามยาเสพติด การจัดอบรมให้ชาวบ้านในท้องถิ่นให้เข้าใจแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ การบริการการท่องเที่ยวและอาชีพ

นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติส่วนใหญ่เดินทางไปเพื่อการพักผ่อน โดยการแนะนำของเพื่อนหรือญาติ นักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวนถึง ร้อยละ 51.6 เดินทางมาท่องเที่ยวในสถานที่นั้นมากกว่าหนึ่งครั้ง ในขณะที่นักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่มาเป็นครั้งแรก นักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่มาจากทวีปยุโรป ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารในระหว่างการท่องเที่ยว และต้องการมัคคุเทศก์

จากผู้ประกอบการมากกว่ามัคคุเทศก์ท้องถิ่น ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวไทยต้องการผู้นำทางเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น หรือบุคคลในท้องถิ่นมากกว่า เกี่ยวกับที่พักนั้นนักท่องเที่ยวชาวไทยต้องการพักในโรงแรม รองลงมาคือการพักในบ้านของเจ้าของชุมชน ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติเลือกพักในโรงแรมและเกสต์เฮาส์มากกว่าที่พักรูปแบบอื่นๆ กลุ่มตัวอย่างทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมีความพึงพอใจในเรื่องความปลอดภัยและความสะดวกในการเดินทางอยู่ในระดับสูง แต่ความพึงพอใจในเรื่องความสะดวกของร้านอาหารและห้องสุขา รวมทั้งจำนวนและสภาพความมิดชิดของถังขยะ ตลอดจนการให้ข้อมูลข่าวสารจากมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอยู่ในระดับต่ำ อย่างไรก็ตามนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับสูงต่อข้อมูลที่ได้จากป้ายบอกทิศทางและแผนผังบอกสถานที่ท่องเที่ยว

กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติสนใจเป็นกิจกรรมทางธรรมชาติและต้องการชมทัศนียภาพพื้นบ้าน ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและการสัมผัสชีวิตความเป็นอยู่และการดำรงชีวิตของชุมชนในท้องถิ่น เช่นชมการกรีดยาง การเก็บรังนกนางแอ่น และชมสวนผลไม้ แต่ทั้งนี้กิจกรรมต่างๆไม่ควรเป็นกิจกรรมที่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือทำรุนแรงสัตว์

Abstract

This study explored the needs, satisfaction, and attitudes of the community, as well as Thai and foreign tourists, towards tourism management, tourism activities and quality of services. The purpose was to examine the conditions and problems of tourism management in the south of Thailand. Tourist attractions in 7 provinces—Krabi, Surat Thani, Nakhon Si Thammarat, Trang, Satun, Pattani and Narathiwat -- were randomly selected for the study. Questionnaires were distributed to three groups of respondents: 334 local people residing in selected tourist attractions areas, 219 Thai tourists and 149 foreign tourists.

The study revealed that local people's satisfaction with tourism management in their communities was at a moderate level. Their attitudes towards income distribution and the community involvement in tourism business were a little above average. However, their expectations of tourists were very high. The result also showed that there were great needs for support from the government and academics for sustainable tourism in the community. As a whole, their attitudes towards changes and impacts resulting from tourism and business were good.

The needs for training in souvenir making and suggestions for appropriate tourism activities varied depending on each community. Sufficient and clean toilet facilities, as well as better public utilities were necessary. Problems requiring immediate solution included drugs, theft and lack of security officials. They recommended supports from the central government in developing communities; serious measures for drug suppression; and trainings for local people concerning sustainable tourism, foreign languages, services and occupations.

The main reason for travelling of most Thai and foreign tourists was for relaxation. Over 50% of the Thai tourists had visited the place before while most foreign tourists came for the first time. Both learned about the places from friends or relatives. The majority of foreign tourists came from Europe; English was the main language used for communication during their travel. They preferred professional guides from tour companies while Thai

tourists would rather have local guides. The top priority of accommodations for Thai tourists was hotels while homestay came second. Foreign tourists preferred hotels and guest houses to other types of accommodations. Both Thai and foreign tourists were very satisfied with safe and convenient transportation. The things they were still discontent with and which required improvement were the cleanliness of restaurants and toilet facilities, garbage disposal system, and information services from local guides. However, they were quite satisfied with signs, area maps and directions. Most foreign tourists were greatly impressed by tourist attractions they visited. They supported the use of public transportation instead of private cars to reduce air pollution.

Both Thai and foreign tourists were interested in activities related to nature. They wanted to learn about local people's way of life. The activities preferred included visiting historical and cultural sites; watching handicrafts making, rubber tapping, swallows' nests collecting, and visiting orchards. They were against activities destroying nature and environment or those involving cruelty to animals.